

Τ Μ Η Μ Α Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΓΝΩΣΕΩΝ, ΟΠΟΥ ΑΠΟΚΤΟΤΜΕΝ

ἀφ' ἐαυτῶν μας, Καὶ περὶ τοῦ γενικῶν αρχῶν
τοῦ Επιτημᾶ.

Eπειδὴν αἱ γνώσεις μας στρέφονται, καθὼς εἴπαμψ, οὐδὲ τινὸς ὑπαρξίν τοῦτον θέλουμεν, οὐδὲ τὰς ποιότητας τοῦτον ιδίων, οὐδὲ τὰς αναφορὰς τοῦτον αὐτὸν, καὶ αἱ ζήσιαι εἶναι οὐδὲ λοι, οὐδὲ ύληια, οὐδὲ νὰ προχωρήσωμεν εἰς αὐτῶν τινὸς σύζητασιν μὲν τοῦτον τοῦτον σαφήνειαν, θέλομεν πραγματεύσθη τοῦτον τοῦτον τοῦτον γνώσεων, ὅπος ἀποβλέπειν εἰς τινὸς ὑπαρξίν, καὶ τὰς ποιότητας τοῦτον οὐλῶν ζήσιων· δούτερον τοῦτον τοῦτον εἰκείνων, ὅπος ἀποβλέπειν εἰς τινὸς ὑπαρξίν, καὶ τὰς ποιότητας τοῦτον οὐλῶν ζήσιων· τούτον τοῦτον εἰκείνων, ὅπος στρέφονται τοῦτον τὰς αναφορὰς, τὸ ὅποῖον θέλει μᾶς δώσει αἰτίαν νὰ διαλέξωμεν ὃν συνάρτει τοῦτον τοῦτον θεμελιώδῶν αρχῶν, εἰς τὰς ὅποιας θεμελιώνονται αἱ πρώτισαι Επιτηματικές, ὅπος πραγματεύονται τοῦτον τοῦτον τοῦτον διαφέρων ψάρκειμέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τοῦ γενικῶν, ὅπος ἀποβλέπειν εἰς τινὸς ὑπαρξίμ, Καὶ τὰς ποιότητας τοῦτον αὐλῶν ζήσιων.

Tὸ γινώσκειν τινὸς ὑπαρξίν καὶ τὰς ποιότητας τοῦτον αὐλῶν ζήσιων εἶναι κυρίως τὸ ψάρκειμόν της Μετα-

ΙΟΥ Τμῆμ. Δ'. Α' πόκτησις τῷ Γυώσ.

Φυσικῆς. ὅθεν δὲν θέλομέν μαζεῖται πόλις ἐπάνω
εἰς τῦτο· ἐπειδὴ τὸν ἔροπον, καθ' ὃν φρέπει νὰ φρο-
χωρίσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν σχέτασιν, μέρος μήν, τὸν
ἔσημενώσαμέν εἰς τὰ φρονγύσματα, μέρος δὲ, θέλομέν
τὸν δεῖξει ἐν πλάτει εἰς τὸν ἀρμόδιον τόπον τύ.

Καὶ τωόντι δῆλον νὰ γνωρίσωμεν τὴν ὑπαρξίαν τῆς
ψυχῆς μας φθανεῖ, καθὼς εἴπαμέν (Τμῆμ. Γ'. Κεφ.
Γ'. Α'ρθ. Α'. Ι. Α'.), σὰν ὁποιουδήποτε αἰδημα,
ὅπερ γνωρίζομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας.

Παρομοίως δῆλον νὰ γνωρίσωμεν τὴν ταυτότητα, ἢ
φροσωπότητα μας, φθανεῖ δύο αἰδημάτα, σὰν ἀπε-
ρασμόνος καὶ σὺν αὐτοῖς, ως εἴρηται φρότερον σ. 34.

Διὰ δὲν νὰ γνωρίσωμεν τὰς διωάμεις καὶ συεργείας τῆς
ψυχῆς μας, δὲν ζητεῖται ἄλλο, οὐδὲ μία φροσεκτή
καὶ φλεγτήρισις ἐκείνη, ὅπερ συμβαίνει εἰς τὸ λόγον
μας, ὅπόταν οὐ ψυχὴ αἰδανέται, οὐ σκέπτεται, οὐ μέ-
μνηται, οὐ βάλεται, οὐ συεργῇ μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν
της, οὐ εἴχω, καθὼς συντόμως εἴπαμέν εἰς τὸ φρότον
Τμῆμα, καὶ μᾶλλον ταῦτα θέλομέν ιδῆς εἰς τὴν αὐάλυ-
σιν, ὅπερ θέλομέν κάμη εἰς τὴν Ψυχολογίαν.

Δύο μόνον σημειώσεις εἶναι αἰαγκαῖον νὰ κάμω-
μεν καὶ τὸ παρὸν ἐπάνω εἰς τῦτο. Α'. Οὐτὶ ὅπόταν
σκεπτώμεθα ἐπάνω εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἐπειδὴ τότε
αἱ γνώσεις φροέρχονται δόπο μίαν ἐσωτερικὴν αἰδη-
σιν, φρέπει νὰ ἔχωμεν φρὸν οὐφθαλμῶν τὰς καρόνας,
ὅπερ δεῖξα ἔδειξον ὁ Α'ββᾶ Κονδυλλιὰκ φλεγτὴ τῆς κα-
τ' αἰδησιν συαργείας (Τμῆμ. Γ'. Κεφ. Β'. Α'ρθ. Β').) δηλαδὴ νὰ μὴ μᾶς κάμνῃ τὰ πάθη, αἱ φαντασίαι,
καὶ αἱ φρολήθεις καὶ ψυχέτομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας ε-
κεῖνο, ὅπερ δὲν εἶναι, οὐ μᾶς κρύπτειν ἐκεῖνο, ὅπερ
φραγματικῶς εἶναι, οὐ τὸ φλεγμορφόνυν καὶ τὸ ἄλοιώ-
νυν· ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ μίω ἔβαλων εἰς χρῆσιν αὐτὴν
τὴν σημείωσιν, πόσα φράγματα δὲν ὑπέθεσαν ἔμ-
φυτα, μ' ὄλον ὅπερ ἥτε ὅλα ἴπικτα; πόσα φροῖσ-
τα μιᾶς ἔκτις αἰδήσεως, μιᾶς ιδικῆς αἰδησεως,
μιᾶς φυσικῆς ρόπης, ὅπερ ποτὲ δὲν ὑπῆρχαν; καὶ πό-

ταῖς φοραῖς ἀπατημένοις δόπο τὸν φαντασίαν μας, δοὺς
τοιχοῖς πᾶς αἰδανόμενα ἔκεινο, ὅπερ δοὺς αἰδανό-
μενα, καὶ τετυφλωμένοις δόπο τὰ πάθη καὶ τὰς φρο-
νήσεις, δοὺς πισθόμενος γὰρ σφεργυζόμενος εἰς τέλος,
εἰς καιρὸν ὅπερ σφεργυζόμενος ἄλλο, καὶ πάντη διαφο-
ρετικόν;

Β'. Διὰ ἔκεινο, ὅπερ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς τὰς ἴδιας,
ἡμπορεῦμα νὰ ἔχωμεν ἀκόμη καὶ βεβαιότητα μεταφυ-
σικῶν, ὅπόταν μεταχειρισθῶμεν τὴν εἰρημένην φρο-
νογένειαν. Διὰ ἔκεινο ὅμως, ὅπερ συμβαίνει εἰς ἄλλας,
δοὺς ἡμπορεῦμα νὰ λάβωμεν τὴν αὐτὴν βεβαιότητα.
Διὰ τὸν δοὺς τὰς δοὺς ἡμπορεῦμα νὰ κάμωμεν καί-
στην, τοῦτο δοὺς τῆς αὐτογίας, οὐδὲ ὅποια, ἐπειδὴ συ-
ταῦθα ὁ λόγος γίνεται ὅχι δοὺς αἴτια αὐτογκαῖα καὶ
χαρακείμενα εἰς νόμυς ἀμετατάτες, ἀλλὰ δοὺς αἴτια
ἔλεσθερα, ἡμπορεῖ συχνάκις νὰ μᾶς ἀπατήσῃ. Διὰ
τοῦτο ὅπερ ὁ λόγος γίνεται δοὺς αἰδημάτε, οὐδὲ αὐτιλή-
ψεις, δοὺς συνοίας, οὐδὲ ιδέας, δοὺς κλίσεις, οὐδὲ πάθη, δοὺς
κείσεις, οὐδὲ ψαλήψεις (δοξασίας), πρέπει μὲν με-
γάλων φύλαξιν νὰ ψαυθεῖμεν ὅτι, ἀφ' εὗ τεθάντων τὰ
δοὺς αἴτια, πρέπει εἰς ὅλα νὰ προελθών τὰ δοὺς α-
ποτελέσματα. καὶ ὅτι ἔκεινο, ὅπερ ἡμεῖς αἰδανόμενα,
οὐ κείνομεν εἰς μίαν τέτοιαν, οὐδὲ ἄλλοιαν τούτασιν,
τὸ αἰδανόντας, οὐ τὸ κείνην ὅμοίως καὶ ἄλλοι. δοὺς τὸ
εἰς πολλὰ σφαλμάτα ἡμπορεῖ νὰ ψαυπέσῃ ὅποιος
εἶναι δύκολος νὰ μετέβῃ εἰς τὰ παρόμοια τὰς ἄλλας
δόπο τὸν ἔαυτόν τοι, οὐδὲτι ἐκ τοῦ οἰκείων νὰ κείνῃ
ταῦλότερα.

Διὰ τὴν ὑπαρξίαν καὶ τὰς ἴδιότητας τῷ Θεῷ ἐδὼν δοὺς
Θέλομεν εἰπῇ τίποτες, ἐπειδὴ δοὺς τίπων ἔχομεν νὰ
έμιλησωμεν εἰς τὴν φυσικὴν Θεολογίαν.

Διὰ τὴν φυχὴν τοῦ ἀλόγων ζώων Θέλομεν εἰπῇ
ολίγα τινὰ εἰς τὴν Φυχολογίαν.

τοῦ Τιμῆμ. Δ'. Α' πόκτησις τῷ Γυμώσ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῷ γυμώσεωμ, ὅπερ αὐτοβλέπεται εἰς τὰ πνεύματα, ὡς ὑπαρξίη, καὶ πάς ποιότητας τῷ ψυχῶμ στιθεῖ.

Kαθὼς δὲ Μεταφυσικὴ καταγίνεται εἰς τὰ πνεύματα, ὡς Φυσικὴ εἰς τὰ σώματα.

Ἐπειδὴ ὅμως τὰ εἴδη τῷ σωμάτων εἶναι διάφορα, καὶ αἱ σχέσεις, ὅπερ εἰς αὐτὰ ἐμπορεύν νὰ θύγη, εἶναι ὁμοίως διάφοροι, διὰ τὸ εἰς διάφορα μέρη διαιρεῖται καὶ η Φυσική· τῷ ὅποιων καθ' αὐτὰ λαμβάνεται ὄνομα διαφορετικὸν; καὶ τὸ τῷ ὅποιων εἶναι αὐτοῖς τῷ σώματι τὸ νὰ προστίθεται εἰς τὰ ἔμφεροδα, τὰ δάσταμα ἐν συνόψει μίαν θρυκιλίαν ιδέαν.

ΑΡΘΡΟΝ Α'.

Ιδέα γυμικὴ τῷ Επιτημῶμ, ὅπερ ἀμαχολῦται περὶ τὰ σώματα.

Aἱ Επιτηματική, ὅπερ καταγίνονται τῷ σώματα, τῷ λαμβάνεσθαι, καθὼς ἥδη εἴπαμεν, θρυκῶς ψάθῳ κάπω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Φυσικῆς, ή τῆς Επιτηματικῆς σωματικῆς φύσεως.

Πρῶτον ὅμως η Φυσικὴ η Θεωρεῖ τὸ πᾶν ὅλον ὅμοιον, τῷ ἀρχέστε, τῷ τάξιν, καὶ διανομῇ τῷ μερῶν τῷ, τῷ νόμῳ, ὅπερ τὸ διακυβερνῶν, τὰς ἀρχὰς, τοὺς ὡν σύγκειται, καὶ τὸτο ὄνομαζεται Κοσμολογία· η σχέσεις τὰς θρυκάς ποιότητας, ὅπερ αὐτήν εἰς ὅλα τὰ σώματα, τῷ ἔκπασιν διλονότι, τῷ σερεστήτῃ, τῷ κινητῷ, τῷ διαφετῷ, τῷ διαματινῷ ηρεμίας,

μίας, τῆς βαρύτητος, τῆς ἔλξεως, καὶ ὀνομάζεται κα-
θόλος Φυσική· ἡ σύνεταζει τὰ σώματα καὶ μέρος, καὶ
λέγεται μερικὴ Φυσική.

Δόύτερον, τὰ σώματα, ἄλλα εἶναι φράντα, καὶ ἄλλα
γῆινα. Εἰκένη, ὅπερ καταγίνεται εἰς τὰ φράντα, καὶ
ἀδυτρεῖ τὰ φαινόμενά της, μεῖντον τὸ μέγεθος, καὶ
τηλού διοικεῖται, καὶ διοιγίζει τὰς κινήσεις της, ὀνο-
μάζεται Αἰροκομία. Εἰκένη, ὅπερ καταγίνεται εἰς
τὰ δύοτερα, κρατεῖ τὸ γρήγορον ὄνομα τῆς Φυσικῆς.

Τέταρτον, τὰ γῆινα σώματα, ὅπερ φέρεται καὶ φράντα
ναὶ θεωριῶν, εἶναι ἐκεῖνα, ὅπερ ἐμβαίνουν εἰς τηλού
συμθεσιν τῷ ἄλλῳ, καὶ μέχρι τοῦτο ὀνομάζονται σογ-
χεῖα, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ὕδωρ, ὁ αἴρ, τὸ πῦρ, καὶ
ἡ γῆ· ἀγκαλά τὰ σογχεῖα ταῦτα μήτε τόσον ἀπλᾶ
καὶ ὄμογρη εἶναι, καθώς τὰ ἀνόμιζαν οἱ Παλαιοί,
μήτε αὐτὰ μόνα ἐμβαίνουν εἰς τηλού συμθεσιν τῷ ἄλ-
λῳ σωμάτων.

Ως τόσον ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς Φυσικῆς, ὅπερ φραγ-
ματίζεται ψεύτη τῆς ὕδατος, ὀνομάζεται Υδρολογία·
καὶ αὐτὸς πάλιν ἐκεῖνο, ὅπερ θεωρεῖ τηλού ἰσοσαθμίαν
τῆς ὕδατος, ὀνομάζεται Υδροσατική· ἐκεῖνο, ὅπερ θεω-
ρεῖ τὴν κίνησίν της, Υδραυλική· καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ φροσ-
διοιγίζει τηλού διώματα τόσον εἰς τὸ σῖνα, ὅπον εἰς τὸ
ἄλλο, ὀνομάζεται Υδροδιωματική.

Τὸ μέρος· (τῆς Φυσικῆς), ὅπερ φραγματίζεται
ψεύτη τὸ αέρος, καὶ θεωρεῖ τηλού ἐλαστικότητα, τὸ βά-
ρος της, κτλ. ὀνομάζεται Αερολογία· καὶ αὐτὸς πά-
λιν ἐκεῖνο (τὸ μέρος), ὅπερ ἀδυτρεῖ τὰ φαινόμε-
να, ὅπερ εἰς αὐτὸν (τὸν αέρα). συμβαίνει, καθώς
τηλού βροχή, τηλού χιόνα, τηλού χάλαζαν, τηλού βρον-
τηλού, τὸν κεραυνὸν, τὸν αὔεμον, καὶ τὰ λοιπά, ὅπερ
ὀνομάζονται μετέωρα, λέγεται Μετεωρολογία.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπερ φραγματίζεται ψεύτη τῆς
φύσεως τὸ πυρός, ὀνομάζεται Πυρολογία, εἰς τηλού ὅ-
ποιαν σύνονται καὶ ἡ ψεύτη φωτὸς φραγματεία, ὅπερ
ὀνομάζεται Οπτική· καὶ ἡ ψεύτη ἡλεκτρικής, ἡ ἡλεκτρ-

κεῖ πυρὸς περιγραφαία, καὶ οὐ δῆλον τὸ πυρὸς ἔργων, οὐδὲ ποία λέγεται Πυροτεχνία.

Τέλος πιάτων εἶναι, ὅπερι περιγραφάτεται τῆς γῆς, οὐομάζεται Γαιολογία· καὶ αὐτῆς πάλιν εἶναι, ὅπερι περιγραφεῖ τὰ φύσεις μέρη της, λέγεται ίδιαιτερον Γεωγραφία· καὶ εἶναι, ὅπερι διδάσκει τὰς ἔργους νάντια μεθόδους, Γεωμετρία· οὐκαλλά οὐδεὶς τοὺς ἀνίστρητος λεγειται γνωμάτερον, εἰς μέτρησιν διλαβεῖ καὶ εἴκετέσσεως· καὶ εἶναι, ὅπερι διδάσκει τὰς διαίρεσιν τῆς βιοφανείας, καὶ τὸν ἔθνος τὸ πορσδιοείζειν τὰ σέρια, (σώματα) κάτε χωείς, οὐομάζεται Γεωδαισία.

Τέταρτον, τὰ οὐ μέρος σώματος, ὅπερι προκύπτειν δότο τὴν φύσεις περιγραφον κράσιν, καὶ μίξιν τὸν σοιχείων, ἀλλα εἶναι πεκοσμημένα μὲν ὄργανοισμού καὶ ζωῶν, καὶ πνωμένα μὲν μίαν ἀρχῶν, οὐδὲ ποία ἔχει τὰς διαδικασίας, καὶ ἄλλα εἶναι μόνον δργωτικά καὶ ζωντανά, σέκνην δύμας ἀπίνητε εἰς τὴν γῆν, οὐδὲ εἰς τὴν βιοφανείαν τὸν υδάτων, δέσι λαμβανόντων τὴν βοφλώτας, καὶ εἰσερημένα δότο αἰθησιν καὶ αὐτοθέλιτον κίνησιν, καὶ οὐομάζονται φυτά· καὶ ἄλλα πήγυναται εἰς τὴν βιοφανείαν τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω εἰς αὐτῶν, καὶ σερψύται καὶ ὄργανοισμού καὶ ζωῶν καὶ κίνησιν αὐτοθέλιτον καὶ αἴθησιν; καὶ οὐομάζονται μέταλλα, οὐδὲ ρυκτά.

Αὐταὶ αἱ βεῖς αλάσσεις οὐεμάζονται κοινότερον τὰ τοία βασιλεῖα τῆς φύσεως· καὶ καθένα δότο αὐτὰ περιέχει πάντα τὰ πολλὰ γέρμην καὶ εῖδη, καὶ πολλὰς φύσεις, δότο τὰ οποῖα καθένα εἶχει τὰς ίδιαιτέρες χαρακτήρας τας, ὅπερι τὰ φύσεις εἴσαι διατέλλεται σῦντο δότο τὸ ἄλλο.

Λοιπὸν τὸ διδάσκειν καὶ δεικνύειν τὰς φύσεις χαρακτήρας κάτε γέρμας καὶ εἶδος καὶ φύσεις, εἰς ἔθνος ὅπερι, αὐτὸς διαθῆσαι αὐτικείμενον, να πριτορήτινας σύνθετος να πορσδιοείσῃ εἰς ποίαν κλάσιν αγέται,

γεται, εἶναι οὐ πορώτη ἐναχόλησις τῆς φυσικῆς Ιγοείας.

Αλλὰ καὶ αὐτὴ πάλιν λαμβάνει δύσφορα ὄνόματα καὶ τὰ (δύσφορα) αὐτικείμενα, εἰς τὰ ὅποια ἐναχόλεῖται.

Οὗτοι εἰκαῖνοι τὸ μέρος (τῆς φυσικῆς Ιγοείας), ὃποις φραγματίζεται φύλος τὸ ζώων, ὄνομάζεται γενικότερον Ζωολογία, καὶ διαιρεῖται εἰς Ορνιθολογίαν, οὐδὲν διαφορά οὐδὲν πτεινῷ ἐν θέρει· εἰς Ιχθυολογίαν, οὐδὲν διαφορά οὐδὲν πτεινῷ ιχθύων (ὀπαείων). εἰς Κογχιολογίαν, οὐδὲν διαφορά οὐδὲν πτεινῷ κογχιλίων· εἰς Εντομολογίαν, οὐδὲν διαφορά οὐδὲν πτεινῷ συντόμων, οὐδὲν ζωοφίων.

Τὸ μέρος, ὃποις φραγματίζεται φύλος φύρων, ὄνομάζεται κοινότερον Βοτανική.

Εἰκαῖνο, ὃποις φραγματίζεται φύλος ὄρυκτος, λέγεται Ορυκτολογία· καὶ διαιρεῖται εἰς Διάθολογίαν, καὶ Μεταλλεργίαν, διποὺς τὰς ὄποιας οὐ πορώτη θεωρεῖ τὰς πέτρας ἐν θέρει, καὶ οὐ δύντερα τὰ μέταλλα, κ.τ.λ.

Πέμπτον, ἐπειδὴ οὐδεὶς εἶναι πολλὰ ἀτελῆς οὐ Φυσικὴ Ιγοεία, αἴσιως κατεγίνετο μόνον εἰς τὸ νὰ θεωρῇ τὰς ἔξωτερικὰς χαρακτῆρας τὸν αὐτικείμενον· διὸ τότο δοκὶ σέκει ἔως αὐτὰ, ἀλλὰ παχιζει ἀκόμη νὰ γιωεῖται καὶ τὰς ἔσωτερικὰς κατασκούεις τὰς, καὶ μάλιστα εἰς τὰ ὄργανικὰ σώματα, τότε ἔστι τὰ φυτά καὶ ζῶα, εἰς τὸ ὅποιον βοηθεῖται διποὺ τὰς Αἰγατομίαν. Σπεδάζει ἀκόμη νὰ αἰκαλύψῃ καὶ τὰς φύσιν καὶ γενῆσιν τόσον τὸν σερεῶν, ὅσον καὶ τὸν ύγρων, ὃποις μέσα εἰς αὐτὰ κυκλοφορεῖ, ὁδηγείμενον καὶ εἰς τότο διποὺ τὰς Φυσιολογίαν.

Εἰκτον, αφ' εἰς γιωειδῶν οἱ ἔξωτερικοὶ χαρακτῆρες, καὶ οὐ ἔσωτερικὴ κατασκούει τὸν μερῶν, καὶ οὐ γενῆσις τὰ καθενὸς, οὐ Φυσικὴ Ιγοεία προχωρεῖ ἀκόμη περιστερω· καὶ μὲ τὰς βοηθείας τῆς Χημικῆς, ἔχεταις τὰς τοιχεῖα, διποὺ τὰ ὅποια σύγκειται τὰ σώματα. Ή-

ΙΙΟ Τμῆμ. Δ'. Α' πόκτησις τῷ Γυώσ.

Χηρικὴ γίνεται καὶ αὐτὸς ἡ θάλα μέσγε τὸ πυρὸς, τὸ δόποιον ὄνομάζεται βόπος ξηρός, ἡ δὲ τῇδε θαλυτικῶν μέσων, τὸ ὅποιον λέγεται βόπος υγρός, λύσαντας μὲ τὸ τὰς δεσμὰς ἐκείνας, μὲ τὰς ὅποιάς εἶναι δεδεμένα σῦνα μὲ τὸ ἄλλο τὸ μέρη τῇδε θαφόρων χριστῶν, καὶ δείχνωντας κεχωρισμένας μίαν διποτὸν τῶν ἄλλων τὰς συστατικὰς αρχάστες.

Εἴβορμον, ἀλλὰ τὸ νὰ γνωθήσῃ τιὰς τῶν φύσιν τῇδε σωμάτων δεῖν εἶναι ἄλλο, τοῦτο μία ξηρὰ καὶ θυμχαὶ θεραπεία, ὅπόταν δεῖν διποβλέπει τὸτο εἰς τὸ νὰ τὰ εφαρμόσῃ εἰς κάποιαν χρῆσιν ἐπωφελῆ.

Καὶ τότο τὸ κάμνει ή Γατεική, ἐπειδὴ μεταχειρίζεται πολλὰ εἰς τῶν Θεραπείαν τῇδε ἀδειειῶν· τῶν Αὐτομίαν, φέρειπεῖν, καὶ Φυσιολογίαν, εἰς τὴν γνῶσιν τῇδε παθῶν· τὴν Βοτανικὴν, καὶ Χηρικὴν, εἰς τὴν χρῆσιν τῇδε φαρμάκων, τὰ δόποια κατασκούζονται ἀπὸ τῶν Φαρμακίαν, ὅπερες εἶναι σῦνα μέρος τῆς Χηρικῆς.

Μεταχειρίζεται δόμοίως πολλὰ καὶ ἐκείνων, ὅπερες κυρίως ὄνομάζεται Φυσικὴ τῇδε τεχνῶν, διὰ τὰς χείδας τῇδε θαφόρων τεχνῶν· τῶν Χηρικῶν διηλούντι διὰ τῶν αἰγάλυτων (χάνδσιν), καὶ σύμθετων τῇδε μετάλλων, διὰ τῶν ύαλοποιίαν, διὰ τὴν βαχφικὴν, κτλ. τὴν Μιχανικὴν, ή Δαυαχικήν, διὰ ὅλα τὰ δρυγανά, καὶ τὰς μηχανὰς, ὅπερες χηιστικές εἰς τὸ νὰ κινηστενοῦν σῦνα σῶμα, νὰ τὸ λυγῆστε, νὰ τὸ διαιρέστε, νὰ τὸ φροταρμόστεν μὲ ἄλλα σώματα, νὰ τὸ δώτεν θαφόρας μορφὰς, καὶ χήματα· καὶ τῶν Βοτανικῶν, διὰ τῶν τελεσποίησιν τῆς Γεωργίας, τότεστι τῆς τέχνης ἐκείνης, ὅπερες διδάσκει πῶς νὰ διποκτήσῃ τιὰς τὰς καλλίτερα καὶ θεραπεύοντα τῇδε φυτῇ.

Αυτὴν χεδὸν εἶναι ή θυρικὴ διαιρεσίς τῇδε ψάθικεμένων, εἰς τὰ δόποια ἔναρχολεῖται ή Φυσική· καὶ ή θεσμολή τῇδε ὄνουμάτων, διπερνεῖ τὰς θαφόρας ἔναρχολεῖταις τῆς λαμβάνει.

Εἰς ὅλας σύμως αὐτὰς τὰς ἔναρχολίσεις, μὲ δύνα-

μέσα κάμνει ὅλας τὰς ἐφεύρεσεις· μὲ τῶν αἴσθητον διλαδὸν, καὶ μὲ τῶν πεῖραν.

Παραπόρισις ἀπλῶς ὄνομαζεται ὅπόταν οὐδεποτέ ταῖς φαινόμενον φυσικὸν, τὸ ὅποιον παρρίσιαζεται αὐτὸν ἀφ' εαυτῆς, καθὼς μία ἔκλειψις τῆς Ήλίου, ἢ τῆς Σελήνης· καὶ πεῖρα, ὅπόταν κάμνωμεν νὰ θυμιδῷ τὸ διποτέλεσμα βῆταυτῷ οὐδὲ τὸ θεωρίσωμεν, καθὼς συμβαίνει εἰς τῶν ἡλεκτρικῶν μηχανῶν, ἢ εἰς τῶν πυθματικῶν αὐτλίαν, καὶ εἰς ᾧτα.

Διὰ νὰ ἤμπορεμένη ὅμως μὲ τὸ μέσον τῆς αἴσθητον πεῖρεως, ἢ τῆς πεῖρας νὰ διποτέλεσμα γνώσεις ἀκεραιεῖς καὶ βεβαίας τῆς ὑπάρξεως, καὶ τῷ ποιοτήτων τῷ σωμάτων, εἶναι αὐτοῦ μέρος σκέψεις, τὰς ὅποιας δέλοιμη τὰς ἐκθέσεις ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

ΑΡΘΡΟΝ Β'.

Καμόμενες αὖταν καὶ εἰς τὸ μὰ γυμνωρίσῃ τιμὰς καλῶς τῶν φύσιμ, ἐν τὰς ποιότητας τῆς σωμάτων.

Διὰ νὰ γυμνωρίσῃ τιμὰς μὲ φυσικῶν βεβαιώτητα τὴν φύσιν καὶ τὰς ιδιότητας· ἐνὸς αὐτικείμενος, εἶναι αὖταν καλῶν· Α'. Αἱ αἰδήσεις, οὐδὲ τῷ ὅποιον αρέπει νὰ σχετισθῇ, νὰ εἶναι ύγιεῖς, καλῶς διατεθεῖμέναι, βαλμύαι εἰς δέσμηνα καὶ θέσιν κατάλληλον ὡς φρός τὸ αὐτικείμενον, καὶ νὰ βοηθῶνται, ὅπα τὸ καλεῖ οὐχεία, διπὸ τὰ σωτείνονται ὄργανα. Διὸ τὸ ἐκεῖνος, ὅπερ ἔχει τῶν ὄρασιν ἀδωάτον, καὶ ἐκεῖνος, ὅπερ ἔχει τῶν ἀκοὴν βαρεῖαν, κακῶς θέλειν κείνει τοῦ χημάτων, καὶ χαμάτων, καὶ τοῦτο τῷ ἕχων. Εὐταξ μύων δοὺς ἤμπορεῖ νὰ ἴδῃ, οὐδὲ συγκεχυμένως τὰ αὐτικείμενα, ὅπόταν εἶναι πολλὰ μακριὰ διπὸ αὐτοῖς· ὁμοίως καὶ αἷς πρεσβύτες, ὅπόταν εἶναι πολλὰ συμ-

112 Τμῆμα. Δ'. Α' πόκτησις τῷ Γυώ..

μά· ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν σῖαν οὐχὶ εἰς τὸν ἄλλον τὸ ἔνδαιλμα τῷδε αὐτικείμενων τυπόνεται συγκεχυμένως εἰς τὸν ἀμφιβλυστροειδῆ χιτῶνα. Οὐδὲ συμφέρει οὐδὲ βάλῃ τινὰς τὸ αὐτικείμενον εἰς δόποσασιν αὐτόλογον μὲ τὴν ὄρασιν τὴν καθηκόσης, οὐδὲ διορθώσῃ μὲ τὰ κοῖλα ύστερα τὸ ἐλάττωμα τῆς περιτονής, καὶ μὲ τὰ κυρτὰ τὸ ἐλάττωμα τῆς δούτερης. Τὰ μικρότατα αὐτικείμενον, καὶ ἔκεινα, ὅπερ εἴναι εἰς μακρότατον δέξιην, δορυφόρου ναὶ τὰ διακείνεται μὲ τὸ ὄμμα γυμνὸν μήτε ἔχεινοι, ὅπερ εἶχαν ὀξυτάτην τὴν ὄρασιν. Οὐδὲ συμφέρει ναὶ μεταχειρίζωμενα τὴν βούθειαν τῷ μικροσκοπίῳν εἰς τὴν περιτονήν περιέσασιν, καὶ τῷ τιλεσκοπίῳν εἰς τὴν δούτερην. Οὐ μοίως δέχεται γυναικείσωμα τινὰς ποιότητας, εἴναι αὐταγκαία μία κάποια λεπτότης τῷ αἰδητικῷ ὄργανών, οὐδὲ ὅποια ὡς δῆποτε τὸ πλεῖστον δικτάται μὲ τὴν ἀσκησιν. Εὐνας ψρανίσκος συμετίσιμός εἰς τὰ ιδέα φαγητὰ, καὶ εἰς τὰ καλὰ καὶ ξενικὰ κρασιὰ, ιμπορεῖ ναὶ διακείνη εἰς τὰς χυμὰς καὶ τὰς πολλὰ μικρὰς διαφορὰς, τὰς ὅποιας σῦντος ὀλιγότερον οὐσκημένος, δορυφόρει μήτε ναὶ τὰς αἰδανθῆ. Εὐνας ὀτίον αρμονικὸν ιμπορεῖ ναὶ γυναικείση τὰς πλέον λεπτὰς μεταβολὰς εἰς τὰς τόνυς. Σύντος τυφλὸς αὐταγκασμένος παύτοτε ναὶ μεταχειρίζεται τὴν αἴφω, αποκτᾷ μεγάλην ὀξύτητα τῆς αἴφης.

Β'. Πρέπει ναὶ σύζεταί τινὰς τὸ αὐτικείμενον μὲ ὅλας τὰς αἰδητήσεις, εἰς τὰς ὄποιας ιμπορεῖ ναὶ υπαχθῆ. Καὶ δέχεται μέση τῆς μιᾶς ναὶ επανορθόνη τὰ σφάλματα τῆς ἄλλης. Εὐνας κωπὶ ὄντας τὸ ιμισυ μέσα εἰς τὸ νερὸν, καὶ τὸ ιμισυ ἔχω, μὲ τὴν ὄρασιν φαίνεται τζακισμένον, οὐ λυγισμένον, καὶ μὲ τὴν αἴφω δέείσκεται ἀκέραιον καὶ δέθυ (ἰσιο). Ηὐ μὴ αὐτιτυπία σύδος ιχὺς μᾶς κάμνει κάποτε ναὶ νομίζωμεν τὸ ιχὺν σῶμα εἰς τὰ δεξιά, καὶ τὸ ὄμματι τὸ δέείσκει εἰς τὰ αριστερά. Ηὐ σφριστις μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι εἴναι ἀπέδεις σύνα φαγητὸν, τὸ ὅποιον, ὁ ψρανίσκος τὸ δέείσκει νοσιμώπατον.

Γ'. Τὸ αὐτοκείμενον δοῦ πρέπει νὰ τὸ ἔχεται^ν τηνάς μίαν φορὰν μογαχκω, καὶ δότο σύα μόνον μέρος, αλλὰ πολλάκις, καὶ διπλὸν ὅλα τὰ μέρη, καὶ εἰς ὅλας τὰς δυνατὰς φύσεις· δῆλο τὸ σύα μέρος φαίνεται μιᾶς φύσεως, καὶ πεποιηθεῖται καθὼς τὸ θεωρήτης διπλὸν ἄλλο μέρος, διεριζεται αἰκονώτικον. Οπόταν τεθῇ εἰς σύα τοπον, εἰς μίαν τάστιαν φύσεις, πλησίον εἰς σύα ταύτην ἄλλο, παράγει σύα φανόμενον, τὸ διπλοῦ φαίνεται πάντη ταύτην εἰς ἄλλον τόπον, μὲν ἄλλας περιεστάσεις, καὶ λιανίδην μὲν ἄλλα αὐτοκείμενα. Τὸ περιωτότερον, οὐδὲν ὀλιγώτερον ζωηρὸν φῶς πάρυνται συχνῷ απόπτες μεγάλας. Τὸ μεγαλύτερον, οὐδὲν μικρότερον διάσημα, ἀλλάζει τὰς φύσεις· οὐ βαρύτερος οὐδὲν ἐλαφρότερος ἀπίρ, οὐ ζέσα καὶ τὸ χρύσον, οὐ ξυρότης καὶ ψευδότης, οὐ περιωτέρα, οὐδὲν ὀλιγωτέρα οὐδεκτελεῖται ὅλη τῆς αὐτοσφαίρας προξενίαν μεγάλας μεταβολας εἰς τὰ αὐτὰ πρόγυματα. Οὐλας αὐτὰ δοῦ πρέπει νὰ αἰλουρύνται, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ λόγος εἴναι δῆλο παραπτήσεις καὶ πείρας αἰξιολόγης, τοὺς πολλὰ λεπτά· δῆλο τὸ ὅποιον τότο ἐπιστρόγγαλον τὰ διάφορα ὄργανα, δῆλο νὰ μεῖψῃ τὰς ειρηνίδας μεταβολας, καθὼς τὸ βαρόμετρον, τὸ θερμόμετρον, τὸ υγρόμετρον, τὸ ηλεκτρόμετρον, κ.τ.λ.

Δ'. Πρὸ τοῦ νὰ ἔπιχειειδῆ τις τὰς φύσεις καὶ τὰς πείρας, σύμφερει νὰ ἔχεται^ν, καὶ νὰ ἔχεται^ν νὰ ἐκλέγῃ εἰκένειας, ὅπερ ἥμπορεν νὰ τὸν ὁδηγήσῃσαν καλλίτερα εἰς τὴν δύρεσιν τῆς Ζυπανίας· δῆλο τὸ οὐ μάκρινοφις τῆς αἰλιθείας, λέγοις οἱ Βέργυμα, (Οὐαλ. φρονισθε. Τόμ. ά. Συγγεγαμ. Φυσικ. καὶ χημικ.) δοῦ προέρχεται διπλὸν τὸ πλινθός, αλλὰ διπλὸν τὴν πειστικὰ τῆς πειραμάτων· καὶ τὸ πλινθός τοῦ μὴ ἀκειφῶν φύσεις καὶ πειραμάτων, αὐτὶ νῷ διαλέγεται^ν, σκοτίζειν ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ψυχήν τοῦ πειραμάτος.

Ε'. Διὰ νὰ ἥμπορεσῃ νὰ δύγαλη τηνάς διπλὸν τὰς φύσεις καὶ πείρας συμπεράσματα ύγια καὶ βέβαια, di Filos. T. I.

ΙΙ4 Τμῆμ. Δ'. Α' πόκτησις τῷ Γυώσ.

Βαῖα, πρέπει νὰ αφαιρέσῃ ὅλα ἔκεῖνα, ὅπῃ καθόποιονδίποτε βόποι ήμπορεῦν νὰ φρεξινήσῃ σύγχυσιν καὶ παραχωΐ. Οὗτοι πρέπει νὰ ἐκλέγῃ τὰ τελεότερα ὄργανα, νὰ τὰ βαίη εἰς τὸν πλέον ἀρμοδιώτερον βόποι, νὰ ἐχελέψῃ τὸν τόπον, καὶ τὸν πλέον βοτιδειότερον καιρὸν, νὰ διπομακρῶῃ ὅλα τὰ πράγματα, ὅπῃ ήμπορεῦν νὰ μὴν ἀφίσῃ τὸ αὐτικείμενον, ὅπῃ σεξετάζεται νὰ φανῇ εἰς τὴν ἀληθῆ φύσιν της, οὐ νὰ φέγγῃ τὰ διποτελέσματα, ὅπῃ ἔχει φύσιν νὰ φέγγῃ.

5'. Οὐτανὸς ὁ λόγος εἶναι ως ἡ ψευδαπρίσεων καὶ πειρᾶς ἢ λεπτῶν καὶ δυσλίπτων, οὐ διποτόγων καὶ δυσκόλων, οὐ αἴβεβαιων καὶ αἱμφιβόλων, διὸ πρέπει νὰ θαρρῆτις εἰς τὸν ἔκυπτον της μόγου, ὅσον διποτόδειος καὶ αὐτὸν εἶναι, ἀλλὰ νὰ καλῇ καὶ ἀλλάς εἰς βούθειαν καὶ μαρτυρίαν. Πόσαις φοραῖς διὸ οὐπατήθησαν διπὸ φόδεις φάσεις καὶ οἱ πλέον διποτόδειοι Φυσικοί! Πόσαις φοραῖς οὐ ψευδαμικρὰ ἀπορσεῖσία διὸ ἔκαμε τὸ διποτέλεσμα νὰ εἶναι πάντη διφόρον διπὸ ἔκεῖνο, ὅπῃ ἔφεπτε νὰ εἶναι!

Z'. Τὰς ψευδαπάσεις τῆς κάθε ψευδαπρίσεως καὶ πειρᾶς, καὶ τὰ διποτελέσματα, ὅπῃ φροέρχονται διπὸ αὐτοῖς, πρέπει νὰ τὰς συμειόνῃ τινὰς μὲν μεγαλωτάτην αἰκείβειαν, διὸ νὰ τὰς ψευδαβάλῃ μὲν τὰς ψευδαπάσεις καὶ τὰ διποτελέσματα, ὅπῃ φροκύπτειν διπὸ τὰς προηγμάτων, καὶ τὰς μὲν ταῦτα ψευδαπρίσεις καὶ πείρας.

H'. Υπερά διπὸ ὅλων αὐτῶν τηλὺ διπομέλειαν πρέπει νὰ ἔχῃ τινὰς μεγάλην φροσοχὴν καὶ φύλαξιν, ὅπόταν ψευδάγῃ τὰς συμεπείας διπὸ τὰ ψευδόμεμα.

Διὸ πρέπει νὰ δέχηται διὸ βέβαιων κάνεια πράγμα, αἵσως οὐ συμεχής ψευδαπρίσις οὐδὲ αἱ διπεπάλληλοι πεῖραι διὸ τὸ δείξεν βέβαιως καὶ ὄμοιομόρφως εἰς ίμᾶς, καὶ εἰς ἄλλας τέτοιουν. Εἰκεῖνο, ὅπῃ αἱκαλύπτεται εἰς αὐτὰ η δύω αὐτικείμενα, διὸ πρέπει νὰ ψαφέτηται κοινὸν εἰς ὅλα τὰ τέλη εἴδυς, Σν. οὐσίων τὰ ψευδαδείγματα διὸ ηθελαν εἶναι τόσα πολλά, καὶ

τόσον διόφενα πρὸς ἄλληλα, ὅπερ νὰ ἴμπορῇ τριῶν δὲ τῆς αὐτογίας νὰ κείηται ἀσφαλῶς, ὅτι αὐτή καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα. Εἰς δὲ τὴν τρίτην φράγματων δὲν πρέπει νὰ φαντάζηται τινὰς ψυχές σεις ἰδιογνώμονας, αὐτίσως δὲν δειπνῶνται καθολικῶς καὶ βεβαίως σύμφωνοι μὲ τὰ πράγματα.

Ἐπειδὴ διώσαι εἰρημένοις ψυχέσσεις εἶναι εἰς μεγαλωτάτους χρηστοὺς εἰς τὴν Φυσικὴν, καὶ ἴμποροῦν νὰ προέλθεντο αὐταῖς μεγάλα ἐμπόδια· εἰς τὴν αἰκάλυψιν τῆς ἀληθείας. καὶ μάλιστα βαρύτατα σφάλματα, ὅταν δὲ τοῦτο τὸν τοῦ πάσι μεταχειρισθῇ καθὼς πρέπει, εἶναι καλὸν νὰ κάμωμεν σὺν Αὐτῷ τοῦτον ἔχοντας δὲν αὐταῖς.

ΑΡΘΡΟΝ Γ'.

Περὶ Τοποθέσεων

Ολίγα εἶναι τὰ φυσικὰ φαινόμενα, τὴν ὁποίων γνωσίζομεν πᾶς ἀληθινὸς αἴτιος· ὅτους μίαγκης εἶναι νὰ καταφέγγωμεν συχνὸν εἰς εἰκασίας καὶ ψυχέσσεις.

Τοποθεσίς γίνεται δέποτε τὸ ψυχέτω, τὰ τρίσι βαύων θεμέλιον, πέρια δέ τοῦ ἀληθινὸν ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν εἴμαι βέβαιος, αὐτὸς τῶν ἔχων, ἀλλὰ μοι φαίνεται πιθανῶς, δέ τοῦ τέτοιον, ὅπερ τὸ ψυχέτω. Καὶ τὸ νὰ κάμω μίαν ψυχήσσιν εἰς τὴν Φυσικὴν δὲν θέλει νὰ εἰπῃ ἄλλο, καὶ δέ νὰ ψυχέσσω ὅτι σὺν τάδε δύστελλεσμα προέρχεται δέποτε μίαν τάδε αἴτιαν, ή ὅτι φαίνεται εἰς σύνταξιν τοῦτο τόπον.

Διὰ τούτα αὕτα (τέλη) γίνονται αἱ ψυχέσσεις.

Α'. Διὰ νὰ γενοιμένσην εἰς δύναμιν καὶ ὁδηγίαν εἰς τὰς αὔξαντρίσεις, καὶ πεῖρας, ὅπερ ἔχομεν νὰ κάμωμεν.

Β'. Διὰ νὰ δώσωμεν μίαν εἰκόνα πλέον ζωηραν, καὶ μίαν δέκτησιν, αὐτὸχθονος, τελάχιστον ὄμοιαληπτῆ τῆς δύστελλεσμάτων ἐκείνων, τὴν ὁποίων δὲν ἔμπορεν μὲ πορφύρη νὰ δύστελλεσμένη τὰς ἀληθινὰς αἴτιας.